

Kesällä...

Pohjolan ihmeellinen runoilijain ja muiden lemmentäiden yö, kalastajien ja turistien ihmeellinen yötön yö, joka vie vieraskielisiltä unen ja pysähdyttää hurskaan kurjuudenkin keskellä retostavan vaistoamaan, että totta sanoo kansansana, kun sanoo, että — kesä kaikilla.

Missään ei yötön yö ole sellainen kuin minun Kesälässäni. Frans Mikaelista alkaen kadehtisivat minua, jos ylhäisistä asuinsijoistaan sattuisivat katsohtamaan tätäkin sydänkesän yötä. Topelius heltysi lapsuudenmuistoihinsa, Kemelli alkaisi laususkella kääntämäänsä Bellmania, Kallio löytäisi klassillistakin klassillisemmän "Oman maan", Kramsu heittäisi hetkeksi huolensa, Pakkala ihmetelisi, eikä hän tosiaan saanut Salon-Selän kesäyötä mahtumaan mihinkään, Koskenniemi kirjoittaisi uudelleen "Brennerinsä" ihmeelliset väritaulut, Hellaakoski unohtaisi kalamatkojensa kovat kokemukset ja Hällin Matti päätyisi toteamaan, että kesäyö voi olla ihmeellinen muuallakin kuin Marjaniemessä. Kaikki he tunsivat ja tuntevat tämän maiseman, tämän todellisuuden, joka on satua ihmeellisempi. Kuitenkaan he eivät ole voineet kokea sitä ihmeellisempänä kuin minä. Mäkelät ja Rappit, Koivistot ja Tarvaiset tämän tunsivat ja tavoittivat ja tavoittavat, kuka kullakin, mikä milläkin lailla, ehkäpä Mäkelä vesiväreineen herkimmin. Leinosen Paavokin saattoi — olisi ainakin saattanut! —

nököttää Kyrönkarin nokassa tarvitsematta pelätä, että on luovattomalla "pihalla". Niin, mistä lie nämä sukulaisvärit löytänyt! Tuntuu kuin Mikkolan Matinkin vesivärisoinnuttelut olisivat joskus suoraan tuosta ikkunastani lainattuja. Viinikanoja aivan varmasti on vienyt kuvat mukanaan, ja Hukkas-Aaton tarinaniskentään pujahtaa pehmeä juonne, kun sauna ja uinti sattuvat tällaiseen vuorokaudenhetkeen.

Kuinkapa kävikään Mattaksen Aken, kun erehtyi Panun kanssa vanhaa ABC:tä, perintörovia, kunnostamaan. Tai rovinhan siinä kävi! Panu maalasi oman puolensa, Ake kölin toisen puolen. Akelle sattui metsänpuoli. Meri oli vastassa, Tyven Meri kuin Ahon lastun kansilehdellä. Aurinko laski alamäkeä ja puolahti suoraan Kainuunmeren syliin, sääsket imivät maalaria ja maalari, joka ei ollutkaan mikään hyvänsä maalari, imi piippuaan. Olikohan silloin kolmantena Pakkalan Pentti, Pohjolan maisemien mustalla ja valkealla valloittaja! Pennselit heiluivat. Kun vene aikanaan laskettiin vesille, oli toinen puoli punamönjässä, toisen punasi auringonlasku, Mattaksen "Auringonlasku". Panu pisti sen tietysti pakiaksi, uskoj ken uskoj. Vielä keskikesällä, jolloin vanhalla "lokvootilla" oli takanaan jo kymmenittäin senkesäisiäkin meripeninkulmia, kysyi naapurinrouva, vieläkö se Mattaksen "Auringonlasku" oli ABC:n pohjassa...

Mitähän Oulun kaupunki olisikaan siitä maksanut? Entäpä Turun...!

Meri on nytkin aivan hiljaa. Tuolla se on aivan kuin lameeta, juhkakangasta, tuolla kuin sula metalli. Taivaanpuna ja merenpuna sulavat yhdeksi ohi horisonttiviivan, jota ei enää ole. Taivas on merta ja meri taivasta, niin kuin Esko on Kreetta ja Kreetta Esko. Purppuranpunaista kaikki. Mitään ei kuulu, vain hiljaisuus soi, ja kuitenkin näen kaupungin, jos hieman kurkotaudun.

Suuren männyn oksat työntyvät yli törmän melkein veden ylle. Kuinka moni on huomannut, että manty on iimeen kaunis puu? Kun katselee sen oksaa, joka silhuettimaisesti piirtyy taivasta vasten — katsokapa! —, voi kuvitella katselevansa sen kuumaverisempiä sukulaisia Välimeren rannalla. Suomalainen kuvittelee, onhan hän nähnyt ainakin kuvia Matka-Kalevan ikkunassa. Keski- ja eteläeurooppalainen muistelee siellä kaukana omia piinuksia katsellessaan sitä satumaista iltaa Botnische Meermusenin rannalla, jossaain Oulunporissa, jos olkekin muistaa, kun auringonlasku punasi mäntyjen kyljet ja meri ja taivas liekehtivät kaikissa väreissä.

Kesä on meille napapiiriläisille annettu herranlahja, jotta me kahdeksan, yhdeksän, kymmenenkin kuukautta muistaisimme olla ahkeria ansaitaksemme taas kesäyön ja ansaitaksemme rahaa ansaitaksemme — ah, niin

moni ja usein — paeta Suomen kesää. "Kesäyös on lemmentaika, varo, ettei sydäntäs se vie, tulituu -tuli..." Paras lopettaa, muuten tulee vielä omaakin runoa, eikä sen aika vielä ole tullut, onhan nykyruno vasta juuri ja juuri saavuttamassa sen aseman, että se hallitsee yleistä mielipidettä, niin kuin runouden toki pitäisikin hallita. Kadunmieskään ei enää kohta vastusta, sillä hän ei suinkaan halua, että luultaisiin häntä runoilijaa tyhmemmäksi. Antamalla periksi voi ainakin toivoa, että uudetkin runoilijat kirjoittavat kauniin nekrologin.

Panu